

Dansk som andetsprog C – hf-enkeltfag, august 2020

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Kernen i faget dansk som andetsprog er dansk sprog og litteratur. Faget henvender sig til kursister, der har et andet aktivt modersmål end dansk. Kursisternes receptive og produktive kommunikative kompetencer er i stadig udvikling, og faget styrker og understøtter denne andetsprogsprogression hen imod målsproget dansk samt skaber sproglig bevidsthed og forståelse for samspillet mellem sprog og kultur.

Faget beskæftiger sig med viden og kundskab om og undersøgelse af dansksprogede tekster i en national og global virkelighed. Gennem undersøgelse og produktion af dansksprogede tekster, med udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb, forbindes sprog, kultur, historie, æstetik og kommunikation til en konkret virkelighed. Gennem tekstlæsningen bringes oplevelse, analyse og fortolkning i samspil. I den produktive dimension af faget udvikles kursistens udtryksfærdighed, præcision, genre- og formidlingsbevidsthed. Det er karakteristisk, at de tekstanalytiske aktiviteter indgår i et tæt samspil i både den receptive og den produktive dimension af faget. Faget beskæftiger sig med sprogtilegnelse og tekstanalytiske aktiviteter i et tæt samspil med tekstproduktion, og modersmålet inddrages aktivt i arbejdet.

1.2. Formål

Dansk som andetsprog tjener på en gang et dannelsesmæssigt og et studieforberedende formål. I et praksis- og anvendelsesorienteret arbejde med fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier udvikles kursisternes faglige og kommunikative kompetencer til at anvende tekster i forskellige sammenhænge, deres kritisk-analytiske sans og perspektiv på verden og sig selv. Dansk som andetsprog bidrager til at udvide kursisternes danneshorisont, udvikle deres kreative og innovative evner til at undersøge virkelighedsnære problemstillinger, sproglige læringsstrategier og styrke deres evne til at håndtere og forholde sig kritisk til informationer. Centralt står arbejdet med udviklingen af kursisternes funktionelle kommunikative kompetencer med fokus på et sikkert sprogligt udtryk og formidlingsbevidsthed i praksisnære sammenhænge. Sikker udtryksfærdighed og kritisk-analytisk sans fremmer kursistens muligheder for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret samfund.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Kursisterne skal kunne:

Sprogfærdighed

- forstå hovedindholdet i tydelig standardtale om almene og faglige emner
- udtrykke sig forståeligt og sammenhængende om almene og faglige emner, herunder tage aktivt del i diskussioner
- læse og forstå fakta- og fiktionstekster om almene og faglige emner samt aktuelle problemstillinger
- skrive detaljerede, sammenhængende tekster om almene og faglige emner, herunder formidle viden og argumentere for eller imod et bestemt synspunkt

Sprog, tekst og kultur

- redegøre for indhold og synspunkter i dansksprogede tekster
- analysere og fortolke fiktive og ikke-fiktive tekster
- perspektivere tekster til kultur- og samfundsforhold i Danmark
- navigere og udvælge og forholde sig kritisk og analytisk til information i alle medier
- anvende faglige opslagsværker og øvrige hjælpemidler med et fagligt formål.

2.2. Kernestof

Gennem kernestoffet skal kursisterne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet består af primært dansksprogede tekster eventuelt suppleret med uddrag af tekster på kursisternes modersmålssprog. Kernestoffet behandles i et sprogligt, litterært og mediemæssigt perspektiv, som skønmæssigt vægtes 2:1:1. De tre perspektiver indgår i et tæt samspil i undervisningen, herunder i de enkelte forløb.

Inden for de tre perspektiver arbejdes der med mindst et værk. Værklæsningen giver mulighed for fordybelse i en afgrænset tekst.

I alle forløb arbejdes der med fokus på udviklingen af kursisternes kommunikative kompetencer.

Sproglige perspektiver

Her undersøges med en sroganalytisk tilgang et genre-mæssigt varieret udvalg af teksttyper, herunder litterære tekster, argumenterende tekster og professionsspecifikke tekster.

Her arbejdes metodisk med:

- kommunikative kompetencer, herunder udtale, fagligt og færdighedsfagligt ordforråd, fluency og sproglig korrekthed i skrift og tale
- læsekompetencer, herunder læseforståelse, læsehastighed og valg af hensigtsmæssig læsestrategi
- tekstkompetencer, herunder kohærens og kohæsion
- det danske sprogs grammatik, ortografi og basale tegnsætning
- grundlæggende sproglig analyse, fortolkning og vurdering
- grundlæggende retorisk analyse, herunder analyse af kommunikationssituationen, appelformer og argumentation
- produktivt og reflektivt arbejde med kursisternes udtryksfærdighed, herunder mindst ét forløb med særligt fokus på kursisternes udtryksfærdigheder.

Litterære perspektiver

Her undersøges med en litteraturanalytisk tilgang et udvalg af primært skønlitterære tekster. Teksterne består af dansksprogede tekster suppleret med verdenslitteratur i oversættelse. Fokus er på tematisk læsning og deres betydning og funktion i samtiden og i eftertiden.

Her indgår:

- et genremæssigt varieret udvalg af tekster fra nyeste tid, herunder fra de seneste fem år
- tekster, der kan bidrage til at belyse kulturelle forskelle og ligheder
- tekster fra en litteraturhistorisk periode før 1900.

Her arbejdes metodisk med:

- litteraturanalyse og -fortolkning
- anvendelse af grundlæggende relevant litterær metode
- tekster gennem kreative arbejdsprocesser.

Mediemæssige perspektiver

Her undersøges med en medieanalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af tekster, herunder nyhedsformidling, dokumentartekster og visuelle udtryksformer.

Her arbejdes metodisk med:

- grundlæggende medieanalyse og -fortolkning
- analyse og vurdering af mediers brug i sociale og kulturelle sammenhænge.

2.3. Supplerende stof

Kursisterne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal perspektivere og uddybe kernestoffet.

2.4 Omfang

Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 200-300 sider.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til dansk og Dansk som andetsprog D i almen voksenuddannelse (avu) samt folkeskolens 10.-klasseprøve i dansk.

Undervisningen bygger på emnearbejde, der veksler mellem fri association, gerne på modersmålet, specifikt ordarbejde, belysning af emnet gennem læsning og skrivning i forskellige genrer og sproglig efterbearbejdning. Emnerne skal være meningsfulde for kursisterne, og tekstlæsning og tekstarbejde danner grundlag for sproglig analyse, samtale og tekstproduktion, der så vidt muligt indgår i en meningsfuld kommunikationssituation. Der arbejdes både i dybden og på tværs af det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv. Arbejdet med de tre perspektiver skal give kursisterne mulighed for at integrere en systematisk sprogtilegnelse og ny viden om danskfaglige emner og genrer.

Undervisningen skal skabe rum for kreativ anvendelse af sproget til hypotesedannelse, afprøvning og sproglig konsolidering. I arbejdet skal kursisterne opleve en stilladsering af arbejdet, der både sikrer sproglig og faglig udvikling og fordybelse. Arbejdet skal endvidere udvikle kursisternes personlige stemme og stil.

En del af undervisningen skal give kursisterne bevidsthed om forskellige traditioner for lærings- og videnstilegnelse som forberedelse til et selvstændigt og modent uddannelses- og karrierevalg.

3.2. Arbejdsformer

Arbejdet med den undersøgende, dybdegående og perspektiverende tekstanalyse står centralt i faget og skal give mulighed for både den enkelte kursists egne fortolkningsperspektiver og klassesamtalen som rum for dialog og diskussion. De fire færdigheder lytte, tale, læse og skrive integreres i den daglige undervisning såvel som i de enkelte forløb. Under læsningen vejledes kursisterne i hensigtsmæssige læsestrategier.

Arbejdet med kursisternes udtryksfærdighed kan veksle mellem fri associerende og eksperimenterende skrivning, systematisk genreskrivning, stilladserende øvelser, fællesskrivning og multimodal tekstproduktion. Kursisterne trænes i at give og modtage

respons på egne og andres arbejde med henblik på sproglig og genremæssig erkendelse og konkret forbedring af den kommunikative kompetence. Som en del af de enkelte forløb udarbejder kursisterne individuelt eller i grupper konkrete produkter.

Udadvendte aktiviteter integreres i undervisningen. Enten som bidrag via sociale medier, bidrag til den offentlige debat eller ture med danskfagligt indhold.

Under lærerens vejledning samler den enkelte kursist løbende i undervisningen egne produkter fra mindst to forskellige forløb i en undervisningsportfolio, som indeholder forskellige mundtlige, skriftlige og multimodale genrer, herunder refererende, beskrivende, formidlende og argumenterende. Undervisningsportfolien indgår i den løbende evaluering af kursistens sproglige udvikling.

Prøveportfolio

Inden undervisningens afslutning afleverer kursisten en prøveportfolio, som består af tre produkter fra kursistens undervisningsportfolio. De tre produkter udvælges i samarbejde med læreren. Produkterne i prøveportfolien skal dække det mundtlige, det skriftlige, det formidlende og det argumenterende.

3.3. It

Dansk som andetsprog bidrager til kursisternes digitale dannelse ved i den daglige undervisning at arbejde med digitale analyseobjekter og internettet som vidensressource og digitalt fællesskab. Det receptive og produktive arbejde med tekster i digitale fællesskaber lærer kursisterne at forholde sig kritisk-analytisk, ansvarligt og reflekteret til de digitale medier og deres anvendelsesmuligheder. Gennem udarbejdelsen af skriftlige, mundtlige og multimodale produkter lærer kursisterne at anvende it i faglige sammenhænge. Kursisternes arbejde med at udvikle og reflektere over egen digitale identitet fremmer mulighederne for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret dansk samfund.

3.4. Samspil med andre fag

På hf-enkeltfag tilgodeses det faglige samspil i det omfang, som tilrettelæggelsen muliggør.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Formativ evaluering anvendes undervejs i undervisningsforløbet med henblik på at give lærer og kursist viden om kursistens faglige udvikling og videre fokus. I arbejdet med kursistens udtryksfærdigheder anvendes en række evalueringsformer, herunder:

- skriftlig vejledning med portfolio
- processkrivning og respons på skriftligt arbejde, herunder genaflevering og kursistrespons
- respons på mundtlige oplæg
- mindre skriftlige prøver.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en individuel, mundtlig prøve. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal i al væsentlighed tilsammen dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof.

Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Prøvematerialet består af:

- Et produkt fra kursistens prøveportfolio udvalgt i samarbejde mellem kursisten og læreren inden undervisningens afslutning. Til prøven udformer læreren to-tre spørgsmål om produktets udformning fx modtager, genre eller sprog.
- En opgave med tilknytning til et forløb i undervisningen, der består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Det ukendte materiale har et omfang på højst to normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller højst fire minutters afspillet tekst.

Prøvematerialet vælges af eksaminator og sendes til censor forud for prøvens afholdelse, herunder kursistens prøveportfolio.

Ved prøvens begyndelse trækker eksaminanden en opgave og får udleveret produktet fra prøveportfolien.

Prøven består af to dele:

- 1) En opgavedel, hvor der samtales om den trukne opgave. På grundlag af eksaminandens mundtlige oplæg på ca. fem minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om opgaven.
- 2) En portfoliodel, hvor eksaminanden skal redegøre for sine overvejelser om udformningen af det valgte produkt fra prøveportfolien på baggrund af lærerens udleverede spørgsmål, herunder om genre, sprog og begrundelser for det valgte produkt. På grundlag af eksaminandens overvejelser om produktet på ca. tre minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om produktet med inddragelse af andet arbejde fra eksaminandens prøveportfolio.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved *opgavedelen* lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- mundtlig fremstilling og sprogfærdighed
- at besvare den stillede opgave
- relevant anvendelse af grundlæggende danskfaglig viden og metode.

Ved *portfoliodelen* lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- at besvare de stillede spørgsmål
- at indgå i dialog om det valgte produkt
- formidlingsbevidsthed i portfolioprojektet.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af eksaminandens præstation.